

ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี The Effectiveness of Moral Training Project, Buddhabuttra Camp of Wat Maichareonphol, Thamaka District, Kanchanaburi Province

พระครูสุตวรกาญจน์ (สถาพร แนวพานิช)*
Prakru Suttavorakanchana (Sathaporn Neawpanich)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ตามตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียนที่ผ่านการอบรม กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนที่ผ่านการอบรมจำนวน 375 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภотаมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร พบว่า ผู้ผ่านการอบรมที่มี เพศ อายุ ระดับชั้น ประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตร และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นต่างกัน ประเมินประสิทธิผลของโครงการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีบางด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ประสิทธิผล โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Abstract

This research aimed to 1) study the effectiveness of the moral training project; Buddhabuttra camp of Wat Maichareonphol, Thamaka District, Kanchanaburi Province 2) compare the effectiveness of the moral training project; Buddhabuttra camp by students' individual characteristics. The research sample composed of 375 students who had experiences in the moral training project. The data were collected by a questionnaire and were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results showed that 1) the effectiveness of the moral training project; Buddhabuttra camp of Wat Maichareonphol, Thamaka District, Kanchanaburi Province, in overall was at high level, Considering aspect by aspect of the effectiveness it found that all aspects were also at a high level which the mean value of the output aspect was the highest and followed respectively by the process and the input and the aspect 2) Comparing the effectiveness of the moral training project by students' characteristics of the it found that the students who had different genders, ages, educational levels, experiences in ethical camping and involvement in the community Buddhist activities evaluated overall of the aspects insignificantly differently at the statistical level 0.05. However, when considering aspect by aspect, it found some aspects were significantly different at the statistical level 0.05.

Keywords : Effectiveness, Moral Training Project, Buddhabuttra Camp

1. บทนำ

คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ โดยมีพื้นฐานมาจากคำสั่งสอนทางศาสนา เพื่อให้บุคคลประพฤติปฏิบัติสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่คนในสังคมยอมรับปฏิบัติสืบต่อกันมา ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นมาตรการของความประพฤติ (กิริติ บุญเจือ, 2551 : 15) และเป็นที่ควมภูมิใจให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติดีทำนองคลองธรรม ส่งผลให้ชุมชนและสังคมมีความสงบร่มเย็น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม มีคุณ

ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมทำให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองในการประพฤติปฏิบัติ และสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็วส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม และให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งงาลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิต และความสัมพันธ์กับผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม มีพฤติกรรมเลียนแบบ ส่งผลให้ควมมีคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมลดน้อยลง ประกอบกับการได้รับข่าวสารด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยขาดการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อดีข้อเสีย

ในส่วนสถาบันการศึกษาก็พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานทุกระดับชั้นยังขาดการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ และคุณลักษณะของพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบแบบแผน สำหรับการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมก็มุ่งศึกษาเพียงภาคทฤษฎีแต่ไม่ได้มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ขาดกระบวนการในการประเมินและฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้สอน ส่งผลให้บุคลากรบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2552 : 1) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้แก่เยาวชน เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เข้าใจถึงกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรอบรู้ มีความเข้าใจ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งอันได้โดยยาก” (พระไตรปิฎก เล่ม 25 ข้อ 160 หน้า 82) ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการที่ถูกต้องในการฝึกฝนตนเอง สามารถพัฒนาตนเองมีการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ทั้งทางกาย วาจา ใจโดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรม การพัฒนาจิตใจ และการพัฒนาปัญญา เพราะกระบวนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ต้องพึ่งพาอาศัยกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2554 : 65-66)

วัดใหม่เจริญผล ตำบลท่าเรือ อำเภอนาทม จันทบุรี เล็งเห็นคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมที่จะนำมาเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ดังกล่าวแล้วจึงได้กำหนดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาจิตใจและส่งเสริมให้เยาวชนที่เป็นนักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนน้อมนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (วัดใหม่เจริญผล, 2553 : 1) จากการดำเนินโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล มาเป็นระยะเวลา 10 ปี (เริ่มจัดโครงการครั้งแรกในปี พ.ศ.2546) มีผู้ที่ผ่านการอบรมตามโครงการนี้ไปแล้วจำนวน 30,385 คน แต่ปรากฏว่า การประเมินโครงการฝึกอบรมที่ครอบคลุมทั้งระบบยังไม่ได้ดำเนินการ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” เพื่อให้มีข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับประสิทธิผลในด้านต่างๆของโครงการและสามารถนำผลการศึกษาที่ได้มาวางแผนส่งเสริมและพัฒนาให้เยาวชนที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจต่อพระพุทธศาสนามากขึ้น เป็นการประเมินว่า โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้มากน้อยแค่ไหน โดยทำการประเมินโครงการอบรมทั้งระบบอย่างครอบคลุม ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ (output) เช่น ด้านหลักสูตร วิทยากร สื่อประกอบการอบรม กระบวนการฝึกอบรม ความรู้ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมของนักเรียนที่ผ่านการอบรม เป็นต้น อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงการอบรมให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่พบและการปรับปรุงโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ทฤษฎีระบบ และการอบรมค่ายพุทธบุตร ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นหลักดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม ประโยชน์และความสำคัญของจริยธรรม วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

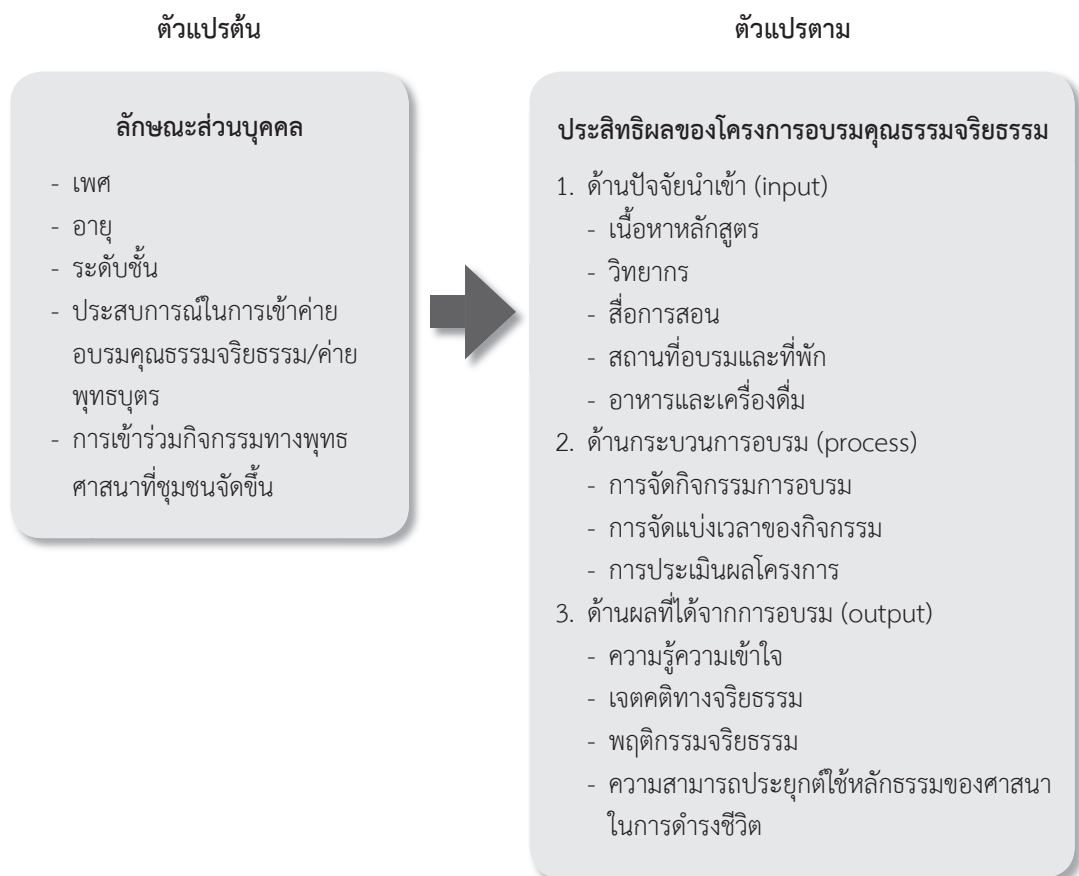
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ประกอบด้วย การเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณภาพผู้เรียน และโครงการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล ประกอบด้วย ความหมายของประสิทธิผล และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล

4. แนวคิดและทฤษฎีในระบบ ประกอบด้วย ความหมายของระบบ องค์ประกอบของระบบ หลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบ และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบ

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและตัวแปรในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ เป็นนักเรียนที่เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2553-พ.ศ. 2555 จำนวน 44 รุ่น รวมนักเรียนที่เข้ารับการอบรมจำนวน 11,450 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่เข้ารับการอบรมในโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 375 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยตารางกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) ซึ่งประชากร 15,000 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน (ประชากรของการวิจัยเรื่องนี้ 11,450 คน) จากนั้นผู้วิจัยสุ่มแบบหลายขั้นตอน ให้ได้จำนวนรุ่นของผู้เข้ารับการอบรมเท่ากับ 11 รุ่น และสุ่มจำนวนนักเรียนในแต่ละรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนกับนักเรียนที่เข้าอบรมจริง

เครื่องมือใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (close-ended) แบบเลือกตอบ (check list) จำนวน 5 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม/ค่ายพุทธบุตรที่โรงเรียนจัดขึ้น และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรวัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตรวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียนผู้ผ่านการอบรม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม ส่วนตัวแปรที่จำแนกเป็นกลุ่มย่อยตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างก็ทำการทดสอบต่อไปด้วยวิธีการของ LSD
3. ข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากนั้นนำคำตอบมาจัดหมวดหมู่ให้เป็นประเด็นสำคัญเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ก่อนนำเสนอผล ในลักษณะความเรียงตามรายชื่อ

6. สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลที่ได้จากการอบรม (output) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า (input) และด้านกระบวนการอบรม (process) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผล โดยภาพรวม

ด้านที่	ประสิทธิผลของโครงการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ ประสิทธิผล
1	ด้านปัจจัยนำเข้า (input)	3.66	0.44	มาก
	1.1 ประสิทธิภาพด้านเนื้อหาหลักสูตร	3.63	0.53	มาก
	1.2 ประสิทธิภาพด้านวิทยากร	3.63	0.53	มาก
	1.3 ประสิทธิภาพด้านสื่อการสอน	3.57	0.50	มาก
	1.4 ประสิทธิภาพด้านสถานที่อบรมและที่พัก	3.58	0.49	มาก
	1.5 ประสิทธิภาพด้านอาหารและเครื่องดื่ม	3.89	0.50	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผล โดยภาพรวม (ต่อ)

ด้านที่	ประสิทธิผลของโครงการ	$\bar{X}$	SD	ระดับ ประสิทธิผล
2	ด้านกระบวนการอบรม (process)	3.60	0.51	มาก
	2.1 ประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมการอบรม	3.61	0.53	มาก
	2.2 ประสิทธิผลด้านการจัดแบ่งเวลาของกิจกรรม	3.59	0.52	มาก
	2.3 ประสิทธิผลด้านการประเมินผลโครงการ	3.60	0.51	มาก
3	ด้านผลที่ได้จากการอบรม (output)	4.02	0.65	มาก
	3.1 ประสิทธิผลด้านความรู้ความเข้าใจ	4.02	0.66	มาก
	3.2 ประสิทธิผลด้านเจตคติทางจริยธรรม	4.01	0.65	มาก
	3.3 ประสิทธิผลด้านพฤติกรรมจริยธรรม	4.01	0.64	มาก
	3.4 ประสิทธิผลความสามารถในการประยุกต์ใช้หลัก ธรรมของศาสนา	4.04	0.63	มาก
ระดับประสิทธิผล โดยภาพรวม		3.76	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิผลของทุกด้านก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยประสิทธิผลด้านผลที่ได้จากการอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.65$) รองลงมาคือ ประสิทธิผลด้านปัจจัยนำเข้า และ ประสิทธิผลด้านกระบวนการอบรม ($\bar{X} = 3.60$, $SD = 0.51$) โดยในแต่ละด้านมีประสิทธิผล มีดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า (input) พบว่า ในแต่ละด้านมีประสิทธิผลในระดับมาก โดยประสิทธิผลด้านอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.50$) รองลงมาคือ ประสิทธิผลด้านเนื้อหาหลักสูตร และประสิทธิผลด้านวิทยากร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ส่วนประสิทธิผลด้านสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็ไม่แตกต่างกับประสิทธิผลด้านสถานที่อบรมและที่พัก

ด้านกระบวนการอบรม (process) พบว่า ในแต่ละด้านมีประสิทธิผลในระดับมาก โดยประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมการอบรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.53$) รองลงมาคือประสิทธิผลด้านการประเมินผลโครงการ และประสิทธิผลด้านการจัดแบ่งเวลาของกิจกรรมตามลำดับ

ด้านผลที่ได้จากการอบรม (output) พบว่า ในแต่ละด้านมีประสิทธิภาพในระดับมาก โดย ประสิทธิภาพความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักธรรมของศาสนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.63$) รองลงมาคือ ประสิทธิภาพด้านความรู้ความเข้าใจ ส่วนประสิทธิภาพด้านพฤติกรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็ใกล้เคียงกับประสิทธิภาพด้านเจตคติทางจริยธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม

ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ตามลักษณะตัวแปรส่วนบุคคลของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม ปรากฏผลดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลที่ประเมินโดยนักเรียนหญิง สูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรมสูงกว่ากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า สูงกว่ากันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 อายุ พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ระดับชั้น พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีระดับชั้นต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ประสิทธิผลด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น พบว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง โดยภาพรวม สูงกว่าการประเมินของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง สูงกว่าของนักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง ทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยของประสิทธิผลด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรม สูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนประสิทธิผลด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า สูงกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. อภิปรายผล

1. ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ได้ปลูกจิตสำนึก และสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียนในด้านต่างๆ การรู้จักผิด-ชอบ-ชั่ว-ดี การมีสัมมาคารวะ การปฏิบัติต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ และบุคคลอื่นในสังคม ฯลฯ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ใช้กลวิธีทางศาสนาผสมผสานกับกลวิธีของศาสตร์อื่นๆ ในการให้การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชนของประเทศ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม มีสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงามในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา จึงทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อศาสนา ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และ สังคม มีพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับการศึกษาของ เมตตา อิศราภรณ์ (2548) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับเยาวชนค่ายพุทธบุตรวัดปัญญานันทาราม” ผลการวิจัยพบว่า โครงการได้ฝึกให้ผู้เข้าอบรม

ได้รู้ ได้ปฏิบัติ ในเนื้อหาสาระหลักคุณธรรมต่างๆ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ส่งผลให้ระดับความตั้งใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่จะนำหลักคุณธรรมที่ได้เรียนรู้และปฏิบัติจากการเข้าค่ายไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีความสอดคล้องกันในด้านหัวข้อธรรมต่างๆ ได้แก่ ความกตัญญูทวดเวท การทำใจให้สงบ มีสติและอารมณ์แจ่มใส ความอ่อนน้อมถ่อมตน การตรงต่อเวลา ความละเอียด เกรงกลัวต่อบาป ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก หรือ จุดมุ่งหมายหลักของความเป็นพุทธบุตร

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

2.1 เพศ ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลที่ประเมินโดยนักเรียนหญิง สูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรม สูงกว่ากัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนหญิงมีคุณลักษณะภายในจิตใจ รวมทั้งการกระทำที่แต่ละคนนิยมยึดมั่นว่า ดีมีคุณค่า และพึงพอใจที่จะนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำหรับตนเองและสังคมสูงกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนหญิงจะให้ความสำคัญ มีความสนใจต่อกิจกรรม และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมมากกว่า และจากการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ก็พบว่า นักเรียนหญิงจะให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่านักเรียนชาย สอดคล้องกับการศึกษาของพระสมชาย ดำเนิน (2552) ที่ศึกษาเรื่อง “ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของเถรวาท : ศึกษาเฉพาะกรณีเถรวาทในโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการพัฒนาตนเองตามหลักอริยสัจ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

2.2 อายุ ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน หรือ การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของนักเรียนเอง โดยนักเรียนที่มีอายุสูงขึ้นจะมีความเข้าใจและความรับผิดชอบมากขึ้น ทำให้บางครั้งมีความเข้าใจในเรื่องบางอย่างได้ดีกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกพจน์ สิงห์เมธากุล (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล” ผลการวิจัยพบว่า อาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ที่มีระดับอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการทำงานแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากกว่า จะมีประสบการณ์ที่หลากหลาย มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น มีความสุขุมรอบคอบ มองชีวิตกว้างไกล ส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาในระหว่างที่ปฏิบัติงาน ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามประสบการณ์ที่ได้สะสมจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา

2.3 ระดับชั้น ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีระดับชั้นต่างกัน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา และน่าจะเป็นผลมาจากปัจจัยแทรกซ้อนอื่นๆ เช่น การถ่ายทอดความรู้ของผู้สอน ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของนักเรียน และนักเรียนที่เรียนในระดับที่สูงขึ้นจะมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐ จันทรหนูหงส์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครทออุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ย่อมมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มากกว่า เป็นผู้ใหญ่กว่าและมีความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนในระดับอื่นๆ

2.4 ประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่มีประสบการณ์ 2 ครั้ง และ 3 ครั้งขึ้นไป ประเมินประสิทธิผลของโครงการสูงกว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร 1 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนครั้งในการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมพุทธบุตร ส่งผลให้นักเรียนได้รับการกล่อมเกลาจิตใจให้รู้จักผิดชอบชั่วดี มากขึ้น จึงประเมินสูงกว่านักเรียนไม่เคยเข้าค่าย หรือมีประสบการณ์ในการเข้าค่ายที่มีจำนวนครั้งน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของลักขณา ประสิทธิ์วัฒน์เสรี (2553) ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธกับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้น ผลจากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประเมินโดยนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง โดยภาพรวม สูงกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยประสิทธิผลที่ประเมินโดยนักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นทุกครั้ง ก็สูงกว่าการประเมินของนักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นบางครั้ง ทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการอบรม สูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านผลที่ได้จากการอบรม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนได้เข้าวัด ไกล่ลี้พระพุทธศาสนา เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น จนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ นักเรียนยังได้รับการขัดเกลากายทางสังคมทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติ ในการพัฒนาตนที่เหมาะสม เกิดการพัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาของดวงทิพย์ อันประสิทธิ์ (2555) ที่ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการขัดเกลากายทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า สถาบันทางศาสนาจะใช้วิธีการอบรมด้วยวาจาในการขัดเกลากาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการอบรมสั่งสอนของสถาบันโรงเรียน ที่มีการสอนด้วยการใช้วาจาและด้วยการทำตนให้เป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นได้เห็นไปพร้อมๆ กัน จึงเป็นวิธีการถ่ายทอดที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการอบรมสั่งสอนด้วยวาจา

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตรของวัดใหม่เจริญผล อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. โครงการควรมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เข้าอบรมเนื่องจากการอบรมแต่ละครั้ง
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ในเรื่องการจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธศาสนา และจัดกิจกรรมเน้นการปฏิบัติด้านการกระทำตามแนววิถีพุทธให้มากขึ้น
3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าอบรมในค่ายคุณธรรมจริยธรรม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร วัดใหม่เจริญผล ตำบลท่าเรือ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้ครูอาจารย์ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ที่ดำเนินการโดยวัดต่างๆ ที่จัดโครงการในลักษณะเดียวกัน เช่น วัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม หรือวัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี เป็นต้น
3. ควรวิจัยติดตามผลความประพฤติของนักเรียนที่ผ่านการอบรมจากโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร รวมทั้งโครงการที่จัดขึ้นโดยวัดอื่นๆ เป็นระยะๆ เพื่อทราบถึงความคงทนของพฤติกรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการอบรม

บรรณานุกรม

- กนกพจน์ สิงห์เมธากุล. (2550). **ประสิทธิผลการทำงานของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหลังจากได้รับการอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างทักษะเบื้องต้นการปฐมพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.**
- กรมการศาสนา. กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.**
- กิริติ บุญเจือ. (2551). **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดิน.**
- ณัฐ จันทร์หนูหงส์. (2554). **ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสีกัน (พัฒนานันท์อุปถัมภ์) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2555). **รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.**
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). **แก่นแท้ของพระพุทธศาสนาและลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.**
- พระสมชาย ดำเนิน. (2552). **ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีเยาวชนในโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- เมตตา อิศราภรณ์. (2548). **รูปแบบการฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับเยาวชนค่ายพุทธบุตรวัดปัญญานันทาราม. รายงานผลการวิจัย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.**
- ลักขณา ประสิทธิ์วัฒนเสรี. (2553). **การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธกับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- วัดใหม่เจริญผล. **สรุปผลการดำเนินงานวัดใหม่เจริญผล ประจำปี 2553. (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม).**